МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник голови приймальної комісії
проректор з науково-педагогічної роботи
Харківського національного
університету В.Н. Каразіна

_____Олександр ГОЛОВКО
«_____»_____2026 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту із спеціальності D9 Міжнародне право для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD)

Юридичний факультет

Харків - 2026

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 617E430800000000000000000000000000000001
Підписувач Головко Олександр Миколайович
Дійсний з 16.04.2026 9:55:50 по 16.04.2027 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
3901-34 від 14.05.2026

Програма вступного іспиту із спеціальності має за мету зарахування на навчання вступників для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності D9 Міжнародне право.

Програма вступного іспиту із спеціальності складається з питань з дисципліни «Міжнародне право», списку рекомендованої літератури, пояснень щодо структури завдання, критеріїв та порядку оцінювання підготовленості вступників.

Питання до вступного іспиту із спеціальності

1. Історія виникнення та розвитку міжнародного права, його сучасний стан.
2. Система міжнародного права.
3. Нормоутворення в міжнародному праві.
4. Реалізація норм міжнародного права на національному рівні.
5. Характеристика принципів міжнародного права.
6. Джерела міжнародного права.
7. Співвідношення міжнародного права з національним законодавством.
8. Міжнародні правовідносини: поняття, сутність, види.
9. Суб'єкти міжнародного права: поняття, види.
10. Визнання в міжнародному праві, форми визнання.
11. Поняття міжнародної відповідальності, підстави виникнення**.**
12. Види міжнародно-правової відповідальності.
13. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
14. Підстави відповідальності фізичних осіб у міжнародному праві.
15. Міжнародні судові органи загальної компетенції.
16. Міжнародні органи кримінальної юрисдикції.
17. Відповідальність держав у міжнародному праві.
18. Поняття та види територій у міжнародному праві.
19. Склад та юридична природа державної території.
20. Правовий режим територій із загальним використанням.
21. Державні кордони.
22. Правовий режим міжнародних каналів.
23. Правовий режим міжнародних рік.
24. Поняття міжнародного договору, структура. Класифікація міжнародних договорів.
25. Порядок укладення міжнародних договорів.
26. Порядок набрання чинності міжнародними договорами. Підстави та порядок припинення дії міжнародних договорів.
27. Дія, дійсність і тлумачення міжнародних договорів.
28. Законодавство України про міжнародні договори.
29. Ґенеза міжнародного права прав людини.
30. Характеристика Міжнародної хартії прав людини.
31. Механізми захисту прав людини (універсальні і регіональні).
32. Європейський суд із захисту прав людини.
33. Договірні органи захисту прав і свобод людини.

34. Спеціально уповноважені особи із захисту прав окремих категорій осіб.
35. Міжнародно-правовий статус апатридів, іноземців.
36. Міжнародно-правовий статус біженців і вимушених переселенців.
37. Міжнародне міграційне право.
38. Правове регулювання питань пов'язаних з правом притулку.
39. Поняття міжнародної організації. Види міжнародних організацій.
40. ООН: структура, компетенція, повноваження органів.
41. Система підтримки миру в межах ООН.
42. Спеціалізовані установи ООН.
43. Регіональні міжнародні організації.
44. Рада Європи.
45. Організація з безпеки і співробітництва у Європі.
46. Організація північноатлантичного договору.
47. Поняття права зовнішніх зносин, суб'єкти.
48. Види органів зовнішніх зносин.
49. Дипломатичні представництва та консульські установи: порядок створення та компетенція.
50. Структура дипломатичного представництва та консульської установи.
51. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва, консульської установи та їх персоналу.
52. Підстави припинення діяльності дипломатичного представництва та консульської установи на території держави перебування.
53. Дипломатичний протокол.
54. Тимчасові місії.
55. Співробітництво держав щодо протидії організованої злочинності.
56. Міжнародні злочини.
57. Злочини міжнародного характеру.
58. Діяльність міжнародних органів із попередження та боротьби зі злочинністю.
59. Міжнародний кримінальний Суд.
60. Правові підстави та порядок видачі осіб, які скоїли злочин.
61. Поняття міжнародного морського права, суб'єкти.
62. Класифікація морських просторів.
63. Правовий режим міжнародних каналів.
64. Міжнародні морські організації.
65. Статус екіпажів морських суден, що знаходяться в морських просторах за межами держави їх приналежності.
66. Поняття, предмет, джерела міжнародного повітряного права.
67. Загальна характеристика принципів міжнародного повітряного права.
68. Міжнародні повітряні організації.
69. Відповідальність за порушення норм і принципів повітряного права.
70. Поняття, джерела, суб'єкти міжнародного космічного права.
71. Правовий режим космічного простору та небесних тіл.
72. Правовий статус космічних кораблів та їх екіпажів.
73. Міжнародні космічні організації.

74. Відповідальність у міжнародному космічному праві.
75. Поняття, предмет міжнародного екологічного права.
76. Принципи міжнародного екологічного права.
77. Об'єкти міжнародного екологічного права.
78. Міжнародні організації в галузі захисту оточуючого середовища.
79. Відповідальність за порушення норм і принципів екологічного права.
80. Поняття, суб'єкти міжнародного економічного права.
81. Принципи міжнародного економічного співробітництва держав.
82. Міжнародне митне право.
83. Міжнародне торгове право.
84. Міжнародні економічні союзи.
85. Правовий статус міжнародних організацій у сфері економічного співробітництва.
86. Поняття права міжнародної безпеки, суб'єкти.
87. Загальна характеристика мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
88. Регіональна безпека.
89. Поняття права збройних конфліктів. Класифікація збройних конфліктів.
90. Правові наслідки початку війни. Нейтралітет під час війни.
91. Правовий статус учасників збройних конфліктів.
92. Заборонені засоби і методи ведення війни.
93. Міжнародно-правова регламентація закінчення військових дій та стану війни.
94. Поняття європейського права, система, суб'єкти.
95. Поняття, джерела права Європейського Союзу.
96. Загальні принципи права ЄС.
97. Принципи функціонування Європейського Союзу.
98. Інституції ЄС: поняття, види.
99. Спеціалізовані агентства ЄС.
100. Україна та Європейський Союз.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

Міжнародно-правові акти:

1. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів від 23.08.1978. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_185.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод від 04.11.1950. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Міжнародний пакт про громадянські й політичні права від 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права від 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
6. Північноатлантичний договір від 04.04.1949. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
7. Римський Статут Міжнародного Кримінально Суду від 17 червня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
8. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charte r_Ukrainian.pdf
9. Статут Ради Європи від 05.05.1949. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (ратифікована із заявою Законом від 16.09.2014 № 1678-VII). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
11. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_086.
12. Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations on 24 October 1970. URL: http://www.un-documents.net/a25r2625.htm
13. Statute of the International Court of Justice of 26 June 1945. URL: https://www.icj-cij.org/statute
14. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. URL: https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT
15. Vienna Convention on Diplomatic Relations Done at Vienna on 18 April 1961. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/englishconventions/9_1_1961.pdf
16. Vienna Convention on Consular Relations Done at Vienna on 24 April 1963. URL:https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf
17. Vienna Convention on the Law of Treaties Done at Vienna on 23 May 1969. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf
18. Vienna Convention on Succession of States in respect of State Property, Archives and Debts Done at Vienna on 8 April 1983. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/3_3_1983.pdf
19. United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982. URL: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

Навчальна та монографічна література:

1. Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / за ред. В. Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2002. 608 с.
2. Буткевич О. В. Історія міжнародного права: підручник. Київ: Ліра-К, 2013. 416 с.

3. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України: монографія / Акуленко В.І., Андреасян Г.А., Білорицький Г.О. та ін.; за ред. В. Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006. 672 с.
4. Дмітрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: навч. посіб. / відп. ред. Ю.С. Шемшученко, Л.В. Губерський. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 640 с.
5. Кулеба Д. І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика. / за наук. ред. О. В. Задорожнього. Київ: Промені, 2007. 304 с.
6. Міжнародне право: навч. посіб. / М В. Буроменський, І.Б. Кудас, А.А. Маєвська та ін.; за ред. М.В. Буроменського. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 336 с.
7. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В.Ф. Антипенко, Л.Д. Тимченко, О.В. Бєглий, О.А. Радзівілл та ін.; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012. Т. 1. 420 с.
8. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В.Ф. Антипенко, Л.Д. Тимченко, О.В. Бєглий, О.А. Радзівілл та ін.; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012. Т. 2. 348 с.
9. Основи права Європейського Союзу: підручник / за заг. ред. Т. Л. Сироїд; координатор проекту А.О. Червяцова; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків: Право, 2018. 456 с.
10. Перепьолкін С.М., Сироїд Т.Л., Філяніна Л.А. Міжнародне право: словник-довідник / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Юрайт, 2014. 408 с.
11. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
12. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Право, 2020. 648 с.
13. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: ХНУВС, 2009. 336 с.
14. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право. 2020. 648 с.
15. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.

Допоміжна література:

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. Київ: Либідь, 1998. 248 с.
2. Денисов В. Н. Проблеми створення публічного порядку в зовнішньополітичній діяльності України. Суверенітет України і міжнародне право. Київ: Манускрипт, 1995.
3. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування / пер. з англ. Київ: АртЕк, 1997. 624 с.
4. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Г. Друзенка, С. Друзенко; за заг. ред. Г. Друзенка. Київ: К.Ш.С., 2010. 536 с.
5. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 751 с.

6. Кориневич А. О. Застосування міжнародного гуманітарного права до збройного конфлікту на території України: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2015. 78 с.
7. Лисик В. М. Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста і міжанродному праві: монографія. Одеса: Фенікс, 2012. 208 с.
8. Міжнародне право XXI століття: сучасний стан та перспективи розвитку: колект. моногр. / М. М. Микієвич, М. В. Буроменський, В.В. Гутник та ін.; ред. М. М. Микієвич. Львів: Піраміда, 2013. 319 с.
9. Репецький В.М., Лисик В.М. Міжнародне гуманітарне право: підручник. Київ: Знання, 2007. 467 с.
10. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти в галузі забезпечення права на здоров'я та практика їхнього застосування : навч. посіб. Харків : Право, 2021. 166 с.
11. Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф. Міжнародні організації: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2001. 340 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії. URL: http://www.aseansec.org.
2. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: http://www.echr.coe.int/echr/.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: http://europa.eu/.
4. Офіційний сайт Європейського поліцейського агентства (Європол). URL: https://www.europol.europa.eu/.
5. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду. URL: http://www.icc-cpi.int.
6. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй. URL: http://www.icj-cij.org/homepage/ru/.
7. Офіційний сайт Міжнародної морської організації. URL: http://www.imo.org/Pages/home.aspx.
8. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. URL: http://www.interpol.int/.
9. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу. URL: http://www.nato.int/ cps/en/natolive/index.htm.
10. Офіційний сайт Організації американських держав. URL: http://www.oas.org/ en/default.asp.
11. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі. URL: http://www.osce.org/.
12. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй.URL: http://www.un.org/ru/.
13. Офіційний сайт Ради Європи. URL: http://hub.coe.int/.
14. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: http://www.wto.org/.
15. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста. URL: http://www.icrc.org/eng/.

Структура завдання, критерії та порядок оцінювання підготовленості вступників

У білеті 5 відкритих питань, на які вступник має надати усну відповідь. Відповідь на кожне з запитань білету оцінюється окремо, від 0 до 40 балів, загальна оцінка за фаховий вступний іспит – сума балів за відповіді на питання білету.

Відповідь на кожне питання оцінюється від 0 до 40 балів за такими критеріями:

Відповідь на кожне питання оцінюється від 0 до 40 балів за такими критеріями:

34-40 балів ставиться, якщо вступник правильно, системно, послідовно, грамотно і логічно дає повну відповідь на питання;

27-33 бали ставиться якщо вступник правильно використовує теоретичні положення і володіє необхідними навичками по узагальненню та систематизації відповіді, проте допускає незначні помилки і погрішності;

20-26 балів ставиться, якщо абітурієнт викладає тільки основний матеріал, але не окреслює необхідні деталі, допускає неточні формулювання понять, відповідає неповно й не аргументовано;

0-19 балів ставиться якщо вступник не відповів на питання, або відповідь неправильна чи допущено грубі помилки під час відповіді.

Позитивна оцінка виставляється за шкалою 100-200 балів. Максимально можлива сумарна кількість набраних вступником балів – 200. У разі набрання вступником меньше 100 балів, він отримує негативну оцінку «незадовільно» та не допускається до подальшої участі у конкурсного відбору.

Голова предметної
екзаменаційної комісії Олександр ГАВРИЛЕНКО

Затверджено на засіданні приймальної комісії від 05 травня 2026 року, протокол № 5

Відповідальний секретар приймальної комісії Ганна ЗУБЕНКО